

Nr 160.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensioner å allmänna indragningsstaten åt vissa vid marinen anställda eller förut anställda daglönare; given Stockholms slott den 25 februari 1926.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—3:o hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

P. Albin Hansson.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1926.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Departementschefen, statsrådet Hansson anför:

Enligt kungörelsen den 25 november 1910 (nr 130, sid. 6), angående pensionering av de vid marinen anställda förmän bland daglönare, sjukvaktare och övriga daglönare, är daglönare under vissa förutsättningar berättigad till pension vid avgång från sin anställning. Jämlikt § 2 av kungörelsen erfordras för rätt att komma i åtnjutande av pension dels en tjänstetid av minst 25 år och dels att antingen hava uppnått 65 levnadsår eller efter uppnådda 60 levnadsår befinnas vara på grund av försvagat

hälsotillstånd eller nedsatta krafter mindre tjänlig till arbete vid marinen eller ock efter uppnådd levnadsålder av 55 år befinnas av behörigen styrkt sjuklighet vara för framtiden oförmögen till utförande av arbete därstädes.

Med bifall till av Kungl. Maj:t till 1920 års riksdag avlåten proposition (nr 100) fattade riksdagen beslut om beredande av pensionsförbättring åt marinens daglönare. I anslutning härtill förordnades genom kungörelse den 24 augusti 1920 (nr 645), att till förman, sjukvaktare och annan daglönare, som pensionerades efter den 30 juni 1920, skulle tillsvidare utgå pension, som vid en tjänstetid av 25 år skulle utgöra, för förman och sjukvaktare 600 kronor samt för annan daglönare 500 kronor jämte förhöjning av nämnda pensionsbelopp med 20 kronor för varje fullt tjänstår därutöver och under iakttagande tillika, att högsta pensionsbeloppet finge uppgå till, för förman och sjukvaktare 900 kronor samt för annan daglönare 800 kronor.

Beträffande daglönares avgång från anställning gällde före den 1 januari 1918 den bestämmelsen, att daglönare, som fyllt 65 år, skulle, därest han vore berättigad till pension, uppsägas från sin anställning vid flottan och anmälas till pensions erhållande. Från och med den 1 januari 1918 hava emellertid särskilda stadganden rörande anställning m. m. av varvsarbetare (daglönare) trätt i tillämpning, och skall enligt ifrågavarande bestämmelser varvsarbetare, som fyllt 65 år, uppsägas från sin anställning samt, om han är berättigad till pension, anmälas till erhållande därav.

Sedan fråga uppkommit, huruvida varvsarbetare, som antagits före den 1 januari 1918, borde avskedas med tillämpning av sistberörda bestämmelse, även om han icke vore berättigad till pension, förordnade Kungl. Maj:t genom brev den 18 mars 1921, att föreskriften, att varvsarbetare, som fyllt 65 år, skulle uppsägas från sin anställning, tillsvidare ej skulle tillämpas i fråga om varvsarbetare, vilken antagits före den 1 januari 1918, samt att i fråga om uppsägning av sådan arbetare den äldre bestämmelsen alltså fortfarande skulle gälla, dock med iakttagande att medgivande att kvarstå i tjänsten, därest så med kronans fördel befundes förenligt, icke finge lämnas för längre tid än högst tre år efter uppnådd ålder av 65 år.

1:o.

Ang. pension
åt dag-
lönarna J. A.
Lindeberg och
K. L. Hult-
berg.

Sedan varvschefen vid flottans station i Stockholm hos marinförvaltningen gjort framställning om utverkande av pension åt daglönarna vid varvet Johan Alfred Lindeberg och Karl Leonard Hultberg, vilka icke uppfyllde fordringarna för pensions erhållande, har marinförvaltningen med skrivelse den 17 december 1925 till Kungl. Maj:ts prövning överlämnat handlingarna i ärendet.

Av dessa inhämtas,

beträffande Lindeberg, att han, som den 20 november 1925 uppnått 68 års ålder, då innehade en tjänstetid vid flottans varv av nära 22¹/₂ år;

och att han från varvet år 1924 uppburit en avlöning, som, frånsett dyrtidstillägg, uppgått till 3,194 kronor 95 öre; samt

beträffande Hultberg, att han, som den 8 februari 1926 uppnått 68 års ålder, då innehade en tjänstetid vid flottans varv av 24 år; att han från varvet år 1924 uppburit en avlöning, som, frånsett dyrtidstillägg, uppgått till 2,433 kronor 36 öre; samt att han befinner sig i behövande omständigheter.

Vidare inhämtas, att såväl Lindeberg som Hultberg under sin ifrågasvarande tjänstgöring ådagalagt ett hedrande uppförande samt visat utmärkt arbetskunnighet.

I sin ovanberörda skrivelse den 17 december 1925 har *marinförvaltningen* anfört, att ämbetsverket funne skäligt, att pensioner bereddles förenämnda arbetare, på sätt jämväl förut i liknande fall ägt rum. Enligt de i dessa fall tillämpade grunder, exempelvis enligt propositionen nr 160 till 1925 års riksdag (riksdagens skrivelse nr 134, punkt 18), syntes pensionsbeloppet böra bestämmas till 450 kronor för år åt vardera av arbetarna. Härtill komme pensionstillägg enligt kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 360), varjämte riksdagens medgivande syntes böra utverkas därtill, att å pensionerna finge beräknas förhöjning enligt § 3 i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

Statskontoret har den 13 januari 1926 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört, att ämbetsverket icke hade annat att erinra mot av marinförvaltningen ifrågasatt pensionsbelopp, 450 kronor, än att detsamma syntes böra omräknas till ny pension enligt bestämmelserna i förut omförmälda kungörelse den 18 juni 1925. Då nu ifrågavarande pensionsbelopp avpassats efter de genom kungörelsen den 24 augusti 1920 (nr 645) fastställda grunder för pensionsförbättring åt vid marinen anställda daglönare, borde pensionsförhöjning II ej utgå, då i annat fall daglönare, som efter en tjänstetid av 25 år åtnjöte pension med 500 kronor från flottans pensionskassa, skulle komma i sämre ställning än nu ifrågavarande daglönare. En omräkning under nu angivna förutsättning gäve till resultat, att en äldre pension å 450 kronor jämte pensionstillägg därå motsvarades av ny pension till belopp av 756 kronor. På grund härav tillstyrkte statskontoret, att åt envar av Lindeberg och Hultberg utverkades en årlig pension å 756 kronor, att utgå från och med dagen efter den, då han erhållit avsked från sin anställning.

Under åberopande av vad sålunda i ärendet förekommit och då jag i fråga om pensionsbeloppens storlek ansluter mig till vad statskontoret härutinnan föreslagit, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att envar av daglönarna vid flottans varv i Stockholm Johan Alfred Lindeberg och Karl Leonard Hultberg må från och

med dagen näst efter den, varunder han erhållit avsked från sin anställning vid varvet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 756 kronor.

2:o.

Ang. pension
åt förre dag-
lönaren P. J.
Olsson.

Sedan varvschefen vid flottans station i Karlskrona hos marinförvaltningen gjort framställning om utverkande av pension åt daglönaren vid varvet Peter Johan Olsson, vilken icke uppfyllde fordringarna för pensions erhållande, har marinförvaltningen med skrivelse den 12 mars 1925 till Kungl. Maj:ts prövning överlämnat handlingarna i ärendet.

Av dessa inhämtas, att Olsson, som den 21 mars 1925 uppnått 68 års ålder, då innehade en tjänstetid av 24 år; att hans arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom; att han under sin tjänstetid icke undergått någon bestraffning; samt att han för sitt uppehälle efter avgången ur tjänst är i behov av understöd.

I sin ovannämnda skrivelse den 12 mars 1925 har *marinförvaltningen* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Olsson finge från och med dagen näst efter den, då han erhöle avsked, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 450 kronor.

Statskontoret har den 18 mars 1925 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anført, att, då Olsson under en tid av 24 år med gott vitsord arbetat såsom daglönare vid flottans varv i Karlskrona, och då utredningen i ärendet syntes giva vid handen, att han för sitt uppehälle på alderdomen vore beroende av att någon pension beviljades honom, ämbetsverket finge, med stöd tillika av 1924 års riksdags beslut i anledning av det i propositionen nr 81 framställda förslaget om pension åt förre daglönaren Måns Olsson Stål (riksdagens skrivelse nr 306, punkt 10 b), tillstyrka vidtagande av åtgärd i överensstämmelse med vad marinförvaltningen föreslagit.

Genom beslut den 22 maj 1925 medgav *Kungl Maj:t*, att till Olsson finge tillsvicare från och med den 1 juli 1925 från sjöförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas understöd med 60 kronor vid varje månads utgång, intill dess frågan om beredande av pension åt honom blivit slutligt prövad, med skyldighet för Olsson att, i den mån pension kunde bliva honom tillerkänd jämväl för tid, varunder han uppburit nu medgivna understöd, till nämnda anslag återbetala därifrån för sådan tid uppburna understödsmedel, vilken återbetalning skulle ske genom överföring av till betalning förfallna pensionsmedel och därå eventuellt belöpande dyrtidstillägg.

Liksom myndigheterna anser även jag, att Olsson bör beredas pension av statsmedel. Vad beträffar det föreslagna pensionsbeloppet, 450 kronor

för år, torde detsamma, på sätt under punkt 1:o ägt rum, böra omräknas så, att beloppet kan betraktas såsom nyreglerat. I enlighet härmed torde pensionen för Olsson böra bestämmas till 756 kronor för år.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Peter Johan Olsson må från och med dagen näst efter den, varunder han erhållit avsked från sin anställning vid varvet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 756 kronor.

3:o.

Såsom inledningsvis nämnts, äro enligt kungörelsen den 25 november 1910 (nr 130 sid. 6) daglönare vid marinen under vissa förutsättningar berättigade till pension vid avgång ur tjänsten. Kungörelsen är dock icke tillämplig å kvinnlig daglönare. Emellertid har riksdagen i ett flertal fall på framställning av Kungl. Maj:t beviljat kvinnliga daglönare vid marinen pension från allmänna indragningsstaten.

*Ang. pension
åt kvinnliga
daglönaren
A. H. S.
Trulsson.*

I en av *stationsbefälhavaren vid flottans station i Karlskrona* med tillstyrkan till marinförvaltningen överlämnad skrivelse har *stationsintendenten vid flottans station i Karlskrona* gjort framställning om beredande av pension åt daglönaren vid marinens centrala beklädnadsverkstad Axelina Hedvig Sofia Trulsson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Trulsson är född den 2 april 1865; att hon alltsedan den 20 mars 1894 varit anställd såsom daglönare; att hon från och med den 1 september 1918 åtnjutit daglön med 4 kronor 50 öre; att hon på grund av sjukdom är oförmögen att vidare fullgöra sina tjänsteåligganden; samt att hon efter avsked från sin ifrågavarande anställning kommer att för sitt uppehälle vara i behov av understöd.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *marinförvaltningen* uti skrivelse till Kungl. Maj:t anfört, att Trulsson, som uppnått en levnadsålder av mer än 60 år och en tjänstetid vid marinen av mer än 31 år, skulle, för den händelse att de för pensionering av daglönare vid marinen gällande bestämmelser vore å henne tillämpliga, årligen erhålla i pension 620 kronor, i tilläggs pension 180 kronor och i pensionsförhöjning 148 kronor eller sammanlagt 948 kronor. Ehuru väl gällande bestämmelser icke vore tillämpliga på kvinnliga daglönare, men Trulsson befunde sig i betryckta omständigheter och vore i behov av understöd, ansåge marinförvaltningen skäligt, att hon, på sätt riksdagen i liknande fall medgivit, komme i åtnjutande av pension, och syntes densamma böra utgå med 800 kronor för år.

Direktionen över flottans pensionskassa har avgivit utlåtande i ärendet och därvid förklarar sig icke hava något att erinra mot förslaget, att åt Trulsson beredd pension från allmänna indragningsstaten.

I ärendet har vidare *statskontoret* avgivit utlåtande samt därvid anført, att kvinnliga daglönare, vilka enligt medgivanden av 1924 och 1925 års riksdagar kommit i åtnjutande av pension, erhållit sådan med 400 kronor efter 25 års tjänstetid, och, därest tjänstetiden över- eller understigit nämnda antal år, hade pensionen blivit förhöjd med 10 kronor för varje fullt tjänstår därutöver, respektive minskad med 10 kronor för varje år därunder. I överensstämmelse härmed, och då Trulsson kunde räkna 31 tjänstår, syntes åt henne böra beredas pension från allmänna indragningsstaten till belopp av 460 kronor. Emellertid borde ifrågavarande pensionsbelopp omräknas till ny pension i enlighet med föreskrifterna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280). Då pension, som i enlighet härmed beviljades kvinnlig daglönare, kunde anses avpassad efter de genom kungörelsen den 24 augusti 1920 (nr 645) fastställda grunder för pensionsförbättring åt vid marinen anställda daglönare, borde i enlighet med föreskriften i § 2 mom. 3 d) av förut omförmälda kungörelse den 18 juni 1925 pensionsförhöjning II ej beräknas å pension till kvinnlig daglönare. Under sådan förutsättning motsvarades en äldre pension å 460 kronor jämte pensionstillägg därå av ny pension till belopp av 768 kronor. På grund härav syntes åt Trulsson böra utverkas en årlig pension å 768 kronor att utgå från och med dagen efter den, då hon entledigades från sin anställning.

Under åberopande av vad sålunda i ärendet förekommit och då jag i fråga om pensionens storlek ansluter mig till statskontorets förslag, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att daglönaren vid marinens centrala beklädnadsverkstad Axelina Hedvig Sofia Trulsson må från och med dagen näst efter den, varunder hon entledigas från sin anställning vid verkstaden, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 768 kronor.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—3:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fritz Dahlborn.